

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

06-03-214

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни **«Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання»**

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною комісією зі спеціальності 073 «Менеджмент»
Протокол № 11 від 27.06.2018 р.

Рівне – 2018

Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічної безпекою» денної та заочної форм навчання / Акімова Л. М. – Рівне : НУВГП, – 2018.– 20 с.

Укладач:

Акімова Л.М. канд. екон. наук., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування

Відповідальний за випуск: Мельник Л.В., канд. екон. наук., професор, завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування

ЗМІСТ

1. Загальні вказівки	3
1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни	3
1.2. Мета і завдання викладання дисципліни	3
1.3. Рекомендована література	4
2. Методичні рекомендації до виконання практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни	5
2.1. Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання	5
Тема 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання	5
Тема 2. Теоретичні основи фінансового та економічного аналізу	6
Тема 3. Методи і прийоми фінансового та економічного аналізу	7
Тема 4. Аналіз складу і джерел формування капіталу підприємства	9
2.2. Змістовий модуль 2. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання та формування позикового капіталу	10
Тема 5. Формування позикового капіталу суб'єктів господарювання	10
Тема 6. Інноваційна діяльність суб'єктів господарювання	11
Тема 7. Аналіз ресурсів підприємства	12
Тема 8. Аналіз результатів соціального розвитку підприємства	14
Задачі з дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання»	15
Тлумачний словник термінів з дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання».	19

© Л. М. Акімова, 2018

© НУВГП, 2018

1. Загальні вказівки

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання» призначена для вивчення здобувачами вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання. Вивчення дисципліни охоплює організацію фінансової роботи підприємств всіх форм організації бізнесу, основні напрями управління фінансами підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках. Під час вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти теоретичними та практичними навичками ефективної фінансової та економічної діяльності суб'єктів господарювання, результатом якої є підвищення прибутковості підприємства.

1.2. Мета і завдання викладання дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань і вмінь з теорії та практики організації фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання” є:

- вивчення змісту, основних понять, напрямів фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання
- ознайомлення з прийомами, методами та механізмами фінансів господарювання;
- оволодіння методами та інструментами фінансування суб'єктів господарювання.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- зміст та основні напрямки фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання;
- методи та прийоми фінансового та економічного аналізу суб'єктів господарювання;
- особливості формування позикового капіталу суб'єктів господарювання;
- методи управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності та показники ефективності витрат на використання нової техніки.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **вміти**:

розраховувати основні показники оцінки соціального розвитку підприємства та вплив витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізації;

- проводити аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами й ефективності їх використання.

Вивчення дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання» базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як „Фінанси”, „Фінанси підприємств”, „Фінансовий аналіз”, „Бюджетна система”, „Фінансовий ринок”, „Ринок фінансових послуг”, а отримані знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: „Організація та управління фінансово-економічною безпекою”, „Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки на підприємстві”, „Фінансовий менеджмент”, „Інвестиційний менеджмент” та написанні магістерської роботи.

1.3. Рекомендована література

Базова література

1. Акімова Л.М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання” для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання 06-03-213. Рівне : НУВГП, 2018. 44 с.

2. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посіб. / Шило В. П., Верхоглядова Н. І., Ільїна С. Б., Темченко А. Г. Київ : Кондор, 2007. 238 с.

3. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : учеб. пособ. для вузов / Любушин Н. П. та ін. ; под ред. Н. П. Любушина. Москва : ЮНИТИ : ДАНА, 2002. 312 с.

4. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 328 с.

5. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування : навч. посіб. Львів : Компакт-ЛВ, 2009. 108 с.

6. Головка В. І., Мінченко А.В., Шарманська В.М. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 448 с.

7. Деєва Н. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 328 с.

8. Дікань Л. В. Фінансово господарський контроль : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 327 с.

9. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб. / Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В. С., Панков В. А. Київ : ЦНЛ, 2005. 400 с.

10. Павлов В. І., Заячківська О.В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Європейська кредитно-трансферна система навч. процесу. Рівне : НУВГП, 2010. 250 с.

11. Сіменко І. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / За ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко. Київ : ЦУЛ, 2016. 440 с.

12. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Київ : КНЕУ, 2007. 108 с.

13. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. Дата оновлення: 17.06.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 20.06.2018).

14. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 17.06.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.06.2018).

15. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 17.06.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 20.06.2018).

2. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни

2.1. Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання

Тема 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання

План

1. Сутність фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання.
2. Організація фінансової роботи суб'єктів господарювання.
3. Основні напрями економічної політики держави у сфері господарювання та природокористування.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте сутність фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання.
2. Які прийоми, методи і механізми відносять до фінансів господарювання?
3. Назвіть чинники, що характеризують організацію фінансової діяльності підприємства.
4. Назвіть основні напрями економічної політики держави у сфері господарювання та природокористування?

Література: [1, 3, 6, 13, 14, 15].

Тестові завдання:

1 Фінансова діяльність – це:

- діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень з опанування чотирма видами цінностей, між якими можна зробити вибір: майном, матеріальними і нематеріальними цінностями; фінансовими цінностями; грошми; боргами у формі дебіторської і кредиторської заборгованості;

- це дії з формування і використання фінансових ресурсів підприємства;
- дії з формування і використання його фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень;
  - процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо.

2. Економічна діяльність – це:

- процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо;
- це дії з формування і використання фінансових ресурсів підприємства;
- дії з формування і використання його фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень;
- діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень.

3. Фінансово-економічна діяльність – це:

- дії з формування і використання фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень;
- діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень;
- процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів;
- правильної відповіді немає.

4. Основні напрями економічної політики держави у сфері господарювання та природокористування є:

- структурно-галузева, інвестиційна, амортизаційна;
  - цінова, бюджетна, податкова;
  - грошово-кредитна, зовнішньоекономічна;
- всі відповіді правильні.

5. Екологічна політика держави – це:

- політика що забезпечує раціональне використання та повноцінне відтворення природних ресурсів, створення безпечних умов життєдіяльності населення;
  - спрямована на забезпечення народного господарства економічно необхідним обсягом грошової маси, досягнення ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи;
  - політика захисту прав споживачів, заробітної плати, доходи населення, політика зайнятості, соціального захисту та соціального забезпечення;
  - всі відповіді правильні.

Тема 2. Теоретичні основи фінансового та економічного аналізу

План

1. Об'єкт, предмет і завдання фінансового аналізу.
2. Види фінансового аналізу.
3. Об'єкт, предмет і завдання економічного аналізу.
4. Види економічного аналізу.
5. Взаємозв'язок управлінського і фінансового аналізу.
6. Зв'язок економічного аналізу з іншими дисциплінами.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність фінансового аналізу.
2. Охарактеризуйте види фінансового аналізу.
3. Розкрийте сутність об'єкта, предмета економічного аналізу.
4. Охарактеризуйте види економічного аналізу.
5. У чому полягає взаємозв'язок управлінського і фінансового аналізу.
6. Яке місце займає економічний аналіз у системі наук?

Література: [1, 4, 7, 9, 11, 12].

Тестові завдання :

1. Об'єктом фінансового аналізу є:

- малі, середні та великі підприємства;
- приватного, акціонерного, командитного товариства;
- фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання;
- правильної відповіді немає.

2. Види фінансового аналізу за суб'єктами розрізняють:

- загальний і комерційний;
- внутрішній і зовнішній;
- державний і регіональний;
- фінансовий і статистичний.

3. Види фінансового аналізу за метою дослідження:

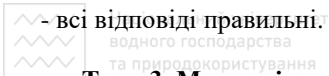
- загальний, фінансовий, деталізований;
- статистичний, деталізований, фінансовий;
- математичний, експрес-аналіз, деталізований;
- діагностичний, експрес-аналіз, деталізований.

4. Основні завдання економічного аналізу:

- оцінювання можливості виконання поставлених завдань;
- визначення основних показників, щоб забезпечити реальність виконання взятих контрактних зобов'язань;
- підготовка матеріалу для вибору оптимальних управлінських рішень;
- всі відповіді правильні.

5. До особливостей управлінського аналізу належать:

- орієнтація результатів аналізу на управління підприємством, відсутність регламентації аналізу ззовні;
- комплексність аналізу, тобто вивчення діяльності підприємства з економічного, фінансового і технічного аспектів;
- поєднання обліку, аналізу, прогнозування і прийняття рішень, конфіденційність результатів аналізу для збереження комерційної таємниці;

Тема 3. Методи і прийоми фінансового та економічного аналізу

План

1. Метод і прийоми фінансового аналізу.
2. Метод і прийоми економічного аналізу
3. Етапи економічного аналізу та його організація.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що є методом фінансового аналізу?
2. Що є методом економічного аналізу?
3. Охарактеризуйте основні прийоми економічного й фінансового аналізу.
4. Назвіть основні етапи економічного аналізу.

Література: [1, 4, 7, 9, 11, 12].

Тестові завдання :

1. Метод аналізу – це:

- спосіб системного комплексного вивчення, дослідження й узагальнення впливу окремих факторів на виконання господарських завдань і динаміку господарського розвитку;
- оцінювання можливості виконання поставлених завдань;
- ефективність аналітичної роботи, що потребує високого рівня підготовки, планування та організації;
- фінансово-господарська діяльність підприємств, відображена в системі економічних показників.

2. Основні завдання економічного аналізу:

- оцінювання якості, обґрунтування можливості виконання поставлених завдань;
- визначення основних показників, щоб забезпечити реальність виконання взятих контрактних зобов'язань;
- оцінка результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів природокористування;
- всі відповіді праильні.

3. Залежно від значення аналізу для управління виокремлюють економічний аналіз:

- перспективний, оперативний, поточний;
- внутрішній і зовнішній;
- фінансовий і управлінський аналіз;
- системний і організаційний.

4 До особливостей управлінського аналізу належать:

- орієнтація результатів аналізу на управління підприємством;
- відсутність регламентації аналізу ззовні;
- комплексність аналізу, тобто вивчення діяльності підприємства з економічного, фінансового і технічного аспектів;
- всі відповіді правильні.

5. В якому році економічний аналіз виокремили як самостійну дисципліну:

- 1920 р;
- 1925 р;
- 1930 р;
- 1935 р.

Тема 4. Аналіз складу і джерел формування капіталу підприємства
План

1. Аналіз загального капіталу підприємства.
2. Аналіз джерел формування коштів.
3. Аналіз активів (майна) та пасивів підприємства.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке загальний капітал підприємства?
2. За якими ознаками класифікують капітал підприємства?
3. Що таке активи підприємства?
4. Що таке пасиви підприємства?

Література: [1, 3, 6, 8, 9, 11].

Тестові завдання:

1. **Загальний капітал підприємства – це:**
  - діяльність підприємств для оцінювання її результатів і виявлення наявних резервів;
  - підсумок балансу, який показує суму коштів підприємства (актив) та суму джерел утворення цих коштів (пасив);
  - власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві з чистого прибутку;
  - сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.
2. **Капітал класифікують за такими ознаками:**
  - за напрямом використання, ознакою власності, тривалістю використання;
  - за кількістю і напрямком використання підприємством;
  - власний капітал і залучений капітал;
  - довгостроковий і короткостроковий капітал.
3. **Коефіцієнт фінансової стабільності розраховують як:**
  - відношення позикового капіталу до валюти балансу;
  - відношення власних коштів до позикових;
  - обчислюється відношенням суми власних коштів до валюти балансу;
  - відношенням позикового капіталу до власного.
4. **Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) розраховують:**
  - відношенням позикового капіталу до валюти балансу;
  - відношення власних коштів до позикових;

- обчислюється відношенням суми власних коштів до валюти балансу;
- відношенням позикового капіталу до власного.

5. Активи підприємства – це:

- все наявне майно й цінності разом із борговими правами, розташовані в лівій частині балансу;
- це джерела утворення активів, тобто власні кошти (статті розділу I пасиву балансу) і позикові (статті розділів II, III та IV пасиву балансу);
- діяльність підприємств для оцінювання її результатів і виявлення наявних резервів;
- підсумок балансу, який показує суму коштів підприємства (актив) та суму джерел утворення цих коштів (пасив).

Змістовий модуль 2. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання та формування позикового капіталу

Тема 5. Формування позикового капіталу суб'єктів господарювання **План**

1. Необхідність позикових коштів та політика запозичень.
2. Характеристика позикового капіталу за основними ознаками.
3. Кредитоспроможність позичальника.
4. Кредитне забезпечення фінансових позик.
5. Особливості проведення операцій факторингу.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Обґрунтуйте необхідність позикових коштів та політики запозичень.
2. Дайте характеристику позиковому капіталу за основними ознаками.
3. Що таке кредитоспроможність позичальника.
4. Що може бути предметом застави при отриманні кредиту.
5. Сутність кредитного забезпечення фінансових позик.
6. Охарактеризуйте спеціальну форму кредитування – факторинг.

Література: [1, 4, 7, 9, 10, 12].

Тестові завдання:

1. Призначення позикового капіталу суб'єктів господарювання:

- підвищення ефективності основної діяльності та інвестування розвитку;
- отримання прибутку;
- економічне зростання;
- можливість втрат, що виникають внаслідок вкладення підприємством коштів у виробництво нових товарів.

2. Політика запозичень – це:

- оцінка кредитором наявності в позичальника передумов для отримання кредиту і його повернення в повній сумі за обумовлену плату у встановлений термін;
- елемент фінансової політики, що узгоджує з головними фінансовими цілями підприємства структуру капіталу в частині співвідношення власних і

позикових засобів, структуру позикових засобів в частині співвідношення довгострокового, середньострокового і короткострокового запозичення;

- можливість втрат через зміну ринкової кон'юнктури, зміну як економічного стану виду економічної діяльності;
- результат руху коштів внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

3. Позикова політика містить послідовні етапи:

- формування інформаційної бази, аналіз фактичного позикового капіталу;
- аналіз обсягу і структури позикового капіталу за попередні періоди, аналіз ефективності використання залучених коштів;
- вибір оптимальних джерел та умов залучення позикових ресурсів, оцінка ефективності формування позикового капіталу підприємства;
- всі відповіді правильні.

4. Класифікація позикового капіталу за умовами отримання:

- короткостроковий позиковий капітал (до 12 місяців), довгостроковий позиковий капітал (понад рік);
- відповідно до договору, відповідно до законодавчих актів, відповідно до внутрішніх нормативних документів;
- позикові засоби, що залучаються із зовнішніх джерел, позикові засоби, що залучають із внутрішніх джерел (внутрішня кредиторська заборгованість);
- відповідно до внутрішніх нормативних документів.

5. Забезпечення позики може бути:

- застава майна, майнових прав, цінних паперів;
- гарантії банків підтвержені фінансами чи майном позичальника або третьої особи;
- інші види забезпечення, такі як порука, свідоцтво страховика;
- всі відповіді правильні.

Тема 6. Інноваційна діяльність суб'єктів господарювання

План

1. Сутність інноваційної діяльності.
2. Структура організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком суб'єктів господарювання.
3. Методи управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності.
4. Основні джерела фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарської діяльності.
5. Показники ефективності витрат на використання нової техніки.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність інноваційної діяльності.
2. Наведіть структуру органів системи управління інноваційним процесом в Україні.

3. Які повноваження Верховної Ради України щодо інноваційної діяльності?

4. Які повноваження центральних органів виконавчої влади щодо здійснення інноваційної діяльності?

5. Які повноваження місцевих органів державної виконавчої влади і самоврядування щодо здійснення інноваційної діяльності?

6. Які методи управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності використовуються на макrorівні?

7. Дайте характеристику методів державного управління процесами формування ринку екологічних інновацій.

8. Які види фінансової підтримки суб'єктів господарювання для виконання інноваційних проектів Ви знаєте?

9. Назвіть основні джерела фінансової підтримки інноваційної діяльності.

10. Охарактеризуйте показники ефективності витрат на використання нової техніки.

Література: [1, 5, 6, 8].

Тестові завдання:

1. Під інновацією слід розуміти:

- кінцевий результат діяльності зі створення та використання нововведень, втілених у вигляді удосконалених або нових товарів (виробів або послуг), технологій їх виробництва, методів управління;

- це діяльність підприємства, пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг);

- посилення ділових відносин із клієнтами через пропозицію додаткової конкурентоспроможної послуги;

- додаткова можливість збільшення клієнтської бази за допомогою залучення на обслуговування платоспроможних покупців (дебіторів) постачальника.

2. Витрати розподіляють за такими джерелами фінансування, як:

- власні кошти підприємства, кошти бюджету;

- кошти бюджетних фондів;

- кошти організацій підприємницького сектору;

- всі відповіді вірні.

3. Скільки рівнів управління інноваційним розвитком в Україні є:

- 10;

- 7;

- 5;

- 2.

4. Дана модель $V/N_{\text{н}} = (V/V_{\text{он}}) * (N_{\text{н}}/N)$, визначає:

- вплив витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізації;

- відношення кількості інноваційної продукції до обсягів продажу;

- відношення прибутку підприємства до кількості продукції;

- відношення витрат до доходів підприємства.

5. Модель $R_{НА}=(N_A/N_H)*(П/П_H)*100\%$ відображає:

- вплив витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізації;
- відношення кількості інноваційної продукції до обсягів продажу;
- вплив рентабельності нематеріальних активів на прибуток від реалізації продукції;
- вплив рентабельності матеріальних активів до доходів підприємства.

Тема 7. Аналіз ресурсів підприємства

План

1. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.
2. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами й ефективності їх використання.
3. Аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
2. Які коефіцієнти характеризують рух працівників на підприємстві?
3. Розкрийте сутність аналізу забезпеченості підприємства основними засобами.
4. Розкрийте сутність аналізу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

Література: [1, 2, 3, 4].

Тестові завдання:

1. Коефіцієнт обігу з прийому на роботу визначають як:

- відношення кількості всіх прийнятих працівників до їх середньооблікової чисельності;
- відношення кількості звільнених працівників до середньооблікової їх чисельності;
- відношення кількості прийнятих і звільнених до середньооблікової кількості працівників;
- відношення кількості працівників, звільнених за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни.

2. Коефіцієнт обігу зі звільнення розраховують через:

- відношення кількості всіх прийнятих працівників до їх середньооблікової чисельності;
- відношення кількості звільнених працівників до середньооблікової їх чисельності;
- відношення кількості прийнятих і звільнених до середньооблікової кількості працівників;
- відношення кількості працівників, звільнених за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни.

3. Коефіцієнт загального обігу обчислюють через:

- відношення кількості всіх прийнятих працівників до їх середньооблікової чисельності;

- відношення кількості звільнених працівників до середньооблікової їх чисельності;

- відношення кількості прийнятих і звільнених до середньооблікової кількості працівників;

- відношення кількості працівників, звільнених за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни.

4. Коефіцієнт оновлення відображає:

- інтенсивність оновлення, його визначають шляхом співвідношення вартості засобів, що надійшли за звітний період, до їх загальної вартості на кінець року;

- ступінь інтенсивності вибуття засобів з виробництва, а визначають його відношенням вартості основних засобів, що вибули за звітний період до їх загальної вартості на кінець року;

- інтенсивність залучення нових основних засобів;

- ступінь втрат, що виникають внаслідок вкладення підприємством коштів у виробництво нових товарів (послуг).

5. Коефіцієнт вибуття відображає:

- ступінь інтенсивності вибуття засобів з виробництва, а визначають його відношенням вартості основних засобів, що вибули за звітний період до їх загальної вартості на кінець року;

- інтенсивність оновлення, його визначають шляхом співвідношення вартості засобів, що надійшли за звітний період, до їх загальної вартості на кінець року;

- інтенсивність залучення нових основних засобів;

- ступінь втрат, що виникають внаслідок вкладення підприємством коштів у виробництво нових товарів (послуг).

Тема 8. Аналіз результатів соціального розвитку підприємства

План

1. Аналіз соціальної структури та показники оцінки результатів розвитку підприємства.

2. Аналіз умов праці та системи соціальних пільг і виплат.

3. Сутність ефективності планування соціального розвитку підприємства.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте соціальну структуру колективу підприємства.

2. Назвіть основні показники оцінки результатів розвитку підприємства.

3. Розкрийте сутність аналізу умов праці та системи соціальних пільг і виплат.

4. Що відносять до системи монетарних і немонетарних соціальних пільг підприємства?

5. Розкрийте сутність ефективності планування соціального розвитку підприємства.

Література: [1, 2, 6].

Тестові завдання:

1. Соціальна структура колективу підприємства – це:

- характеристика трудового колективу за посадовим окладом;
- характеристика трудового колективу за рівнем освіти;
- відношення кількості чоловіків і жінок на підприємстві;
- характеристика його соціального розвитку, що представлена співвідношенням різних соціальних груп і верств у трудовому колективі.

2. Показники культурних і соціально-побутових умов:

- рівень забезпеченості житлом, час оборотності черги на отримання житла;
- забезпеченість харчуванням, забезпеченість оздоровчими таборами;
- забезпеченість базами відпочинку;
- всі відповіді правильні.

3. Основними методами розробки плану соціального розвитку підприємства є:

- експертний, аналітичний;
- нормативний, метод імітаційного моделювання;
- логічного моделювання, програмно-цільового;
- всі відповіді правильні.

4. Основними розділами плану соціального підприємства можуть бути:

- освіта і кваліфікація, соціально-культурні заходи;
- наукова організація, охорона праці та безпека виробництва;
- умови лікування та відпочинку, санітарно-побутові умови виробництва, фінансові ресурси;
- всі відповіді правильні.

5. Розвинена система соціальних пільг і виплат повинна сприяти:

- залученню висококваліфікованих працівників, збереженню груп висококваліфікованих працівників протягом необхідного терміну;
- підтримці конкурентоспроможності компанії на ринку праці за рахунок пропозиції працівникам вигідних форм заохочення в інших компаніях;
- стимулюванню продуктивності праці;
- всі відповіді правильні.

ЗАДАЧІ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Задача №1

Обчислити показники обсягу виробництва і реалізації продукції фірмою за даними таблиці.

№	Показники	Сума
1	Обсяг виробництва, шт.	5000
2	Гуртова ціна виробу, грн.	1200
3	Обсяг незавершеного виробництва, грн.	50000
	на початок року	37000

4	Собівартість одного виробу, грн.	1000
5	Тривалість виробничого циклу, дні	12
6	Приріст залишків готової продукції на складах, шт.	60
7	Коефіцієнт наростання затрат	0,62
8	Кількість робочих днів у році	230

Задача №2

Невелика група підприємців має намір створити товариство, яке буде виробляти і реалізовувати лічильники виробничого призначення. Для нього потрібно знайти та орендувати придатне для виробничо-господарської діяльності приміщення, купити офісні меблі і господарський інвентар загальною вартістю 30 000 грн., придбати виробниче устаткування на суму 70 000 грн. В розрахунку на одиницю продукції матеріальні витрати становитимуть 48 грн., інші змінні витрати – 32 грн., невиробничі витрати – 10 грн.

Усі витрати на виробництво здійснюються рівномірно впродовж виробничого циклу. Придбання сировини, виготовлення і реалізація виробів відбувається щоденно партіями по 20 штук. Ціна на реалізацію одиниці продукції 130 грн. Матеріальні ресурси знаходитимуться у виробничих запасах протягом 20 днів, а у незавершеному виробництві – 10 днів. Запас готової продукції на складі підприємства створюватиметься приблизно на 4 доби. Між відвантаженням продукції та сплатою рахунків покупцями проходить 10 днів.

Задача № 3

Молокозавод виготовив і реалізував за рік 1 млн. літрів молока за середньої оптовою ціною 0,80 грн/л; 600000 л кефіру – за ціною 0,45 грн/л; 800000 порцій морозива – за ціною 0,5 грн. за порцію; 800000 банок сметани об'ємом в 0,5 л – за ціною 1,5 грн. за банку та іншу продукцію загальною вартістю 600000 грн.

При цьому рівні витрати на виробництво продукції склали 2,8 млн. грн. З них 60% припадає на вартість придбаного молока, 18% – на амортизацію основних виробничих фондів. Необхідно визначити обсяги товарної та чистої продукції.

Задача № 4

Обчислити норматив оборотних засобів у незавершеному виробництві, якщо протягом року буде виготовлено 1000 виробів, собівартість кожного з яких 183 грн. Тривалість циклу виготовлення 12 днів, на його витрачається 405 грн.

Задача № 5

Будівельна організація формує виробничу програму на плановий рік. До того ж вона уклала вже декілька договорів підряду на суму 900000 грн.

Промислове підприємство запропонувало замовлення на будівництво об'єкту вартістю 300000 грн.

Встановити чи слід даній будівельній організації включати останнє замовлення до своєї виробничої програми, якщо обсяг незавершеного будівництва на кінець звітного року складає 380000 грн., виробнича потужність будівельної організації – 1850000 грн., коефіцієнт використання виробничої потужності 0,85.

Задача № 6

Використовуючи наведені дані провести комплексний аналіз використання основних засобів на підприємстві, а саме: фондівіддачу, фондоємність, фондоозброєність, коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності. На основі отриманих результатів зробити висновок. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 27553 тис.грн. Первісна вартість основних засобів – 19450 тис.грн. Сума зносу основних засобів – 2350 тис.грн. Чисельність працівників – 2992 особи.

Задача № 7

Квартальний обсяг реалізованої продукції складав 185000 грн. при цьому середній залишок оборотних коштів складав 13000 грн.

Задача № 8

У звітному році товариство «Світлана» реалізувало такі види продукції:

Виріб А – 100 одиниць по ціні 2300 грн., виріб Б – 250 одиниць по ціні 300 грн., виріб В – 500 одиниць по ціні 1500 грн. Підприємство є платником ПДВ. Розрахувати чистий дохід від реалізації виробів та валовий прибуток підприємства якщо собівартість продукції у звітному році склала 754000 грн.

Задача № 9

У поточному році рентабельність операційної діяльності підприємства становила 27%, а сума прибутку 289614 грн. Адміністративні витрати та витрати на збут з розрахунку до операційних витрат склали 15% та 4%. Визначити загальну суму витрат на виробництво і реалізацію продукції в поточному році.

Задача № 10

Визначити величину комерційного ефекту, враховуючи сплату ППП у виробника та споживача нової формувальної машини, якщо витрати на її виробництво і реалізацію становить 115250 грн. Рентабельність виробництва 30%. Використання формувальної машини дає змогу довести поточну структуру підрозділів до 50 тис.од. продукції на рік при рентабельності 30% та витратах на 1-цю продукції – 10,2 грн.

Сукупні капітальні вкладення становлять 500 грн. щорічно, згідно з технічної документації термін експлуатації – 5 років.

Задача № 11

Середньоспискова чисельність промислово-виробничого персоналу на підприємстві у звітному році становила 255 чоловік. Випуск товарної продукції 2557 тис.грн. У розрахунковому році обсяг товарної продукції має становити 2880 тис.грн., а продуктивність праці підвищиться на 7%.

Визначити: 1) рівень продуктивності праці у звітному і розрахунковому році;

2) чисельність персоналу очікувану у розрахунковому році.

Задача № 12

На ПАТ «Альфа» стало можливим запровадити декілька варіантів нової техніки. За попередніми розрахунками на момент закінчення періоду освоєння очікуваний випуск продукції за допомогою нової техніки становитиме 50 тис. од. Визначити найефективніший варіант здійснення технічного заходу та річний економічний ефект від практичної реалізації найкращого варіанту використовуючи дані таблиці.

Показники	Варіант впровадження нової техніки					
	базовий	1	2	3	4	5
Поточні валові витрати на виробництво 1 продукції	1200	983	1021	848	949	1246
Інвест. на 1-цю продукції	2214	2192	1950	2300	2150	1815
Нормат. коефіцієнт приб.	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14

Задача № 13

Станом на 1.01. звітного року чисельність персоналу складала 549 чол. За звітний період звільнено 53 чол., з них за порушення трудової дисципліни 7 чол., інші 46 чол. за власним бажанням. Підприємство розширило асортимент своєї продукції і має потребу в додатковому персоналі. Тривалість зміни становить 8 год. Число робочих днів на рік – 250 днів. Плановий %-ок виконання норм виробництва становить 102,5%. Додатково виробляють такий асортимент:

Продукція	Трудові затрати нор.-год.	Річний обсяг виробництва
А	3,8	12300
Б	3,2	10700

Національний університет	В	2,5	8100
Волинська область	Г	2,1	18200

Визначити необхідну кількість робітників, які можуть забезпечити додатковий випуск продукції. Розрахувати показник плинності персоналу.

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Активи підприємства – це все наявне майно і цінності разом з борговими правами, розташовані у лівій частині балансу. Активи згруповані за господарським призначенням і розташовані згори донизу за правилом зростаючої ліквідності.

Гарантія – це зобов'язання третьої особи задовольнити вимоги кредитора у разі настання певних, заздалегідь обумовлених гарантійних випадків.

Економічна діяльність – це процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо.

Загальний капітал підприємства – це підсумок балансу, який показує суму коштів підприємства (актив) та суму джерел утворення цих коштів (пасив). Загальний капітал є валютою балансу. Збільшення валюти балансу свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства і заслуговує на позитивну оцінку.

Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на впровадження новітніх науково-технічних ідей, винаходів, розробок, і передбачає їх удосконалення у процесі застосування. У повному обсязі до інноваційної діяльності належать усі види наукової діяльності, проектно-конструкторські, технологічні, дослідні розробки, діяльність із впровадження нових ідей у виробництво.

Метод аналізу – це спосіб системного комплексного вивчення, дослідження й узагальнення впливу окремих факторів на виконання господарських завдань і динаміку господарського розвитку.

Пасиви підприємства – це джерела утворення активів, тобто власні кошти (статті розділу I пасиву балансу) і позикові (статті розділів II, III та IV пасиву балансу). Залежно від терміну погашення позикові кошти поділяють на довгосторові фінансові зобов'язання (статті розділу II пасиву балансу) і поточні зобов'язання (статті розділів III та IV пасиву балансу).

^ **Політика запозичень** – елемент фінансової політики, що узгоджує з головними фінансовими цілями підприємства структуру капіталу в частині співвідношення власних і позикових засобів, структуру позикових засобів в частині співвідношення довгострокового, середньострокового і короткострокового запозичення, а також визначає оптимальні інструменти запозичення.

Платоспроможність підприємства – здатність підприємства своєчасно розраховуватися за усіма поточними зобов'язаннями вимагаючи повернення позик. Платоспроможність підприємства забезпечується достатнім рівнем чистого прибутку та оцінюється високою ліквідністю балансу в сукупності зі стабільно позитивними показниками платоспроможності.

Факторинг – це продаж дебіторської заборгованості на користь фінансового посередника (факторингової компанії чи банку).

Фінансова діяльність – це діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень із опанування чотирма видами цінностей, між якими можна зробити вибір: майном, матеріальними і нематеріальними цінностями; фінансовими цінностями; грошми; боргами у формі дебіторської і кредиторської заборгованості.

Фінансово-економічна діяльність – це дії з формування і використання його фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень.

Фінансовий стан підприємства розглядають як сукупність показників, що характеризують наявність розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.